

po »kazalu po zaporedju plesov«, ki je edino opremljeno s številkami strani. Druga pripomba pa se nanaša na zunanost knjig, ki se med seboj ločijo le po osnovni barvi, fotografiji na naslovnici in seveda debelini. Zunanja oznaka zaporedne številke knjige v zbirki ali pa področje, na katero se knjiga nanaša, bi bila priročajša.

Že zdaj lahko pozdravim naslednjo, sedmo in zadnjo knjigo iz te zbirke, v kateri bodo predstavljeni ljudski plesi Koroške in zahodne Štajerske, in bo ob izidu te številke *Traditiones* verjetno že na naših knjižnih policah.

Delo bo s tem na nek način zaokroženo, pa vendar se že kaže potreba po nadaljevanju oziroma predstavitvi vsebine zbirke v drugi obliki. Zapis plesov s kinetogrami, notami in besedami ima zaradi natančnosti mnogo prednosti, po drugi strani pa mu prav ta natančnost in zapletenost omejujeta širšo uporabo. Na seminarjih za vodje folklornih skupin se vse pogosteje kaže, da večina slušateljev, pa tudi drugih, ki jih slovensko ljudsko plesno izročilo zanima, nima potrebnega znanja za natančno branje na ta način opisanih plesov. Tako je vse pogosteje slišati zahteve po predstavitvi vsebine knjig na videokasetah. Menim, da bi bil videozapis uporabno dopolnilo knjižni zbirki tako za strokovno javnost kot za bolj laične uporabnike.

Marjeta Tekavec

DVE DOMOVINI, Razprave o izseljenstvu / TWO HOMELANDS, Migration Studies 10, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za slovensko izseljenstvo, Ljubljana, Založba ZRC, 1999, 278 str.

Ton deseti številki revije Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU dajeta dva dogodka, en žalosten in en vesel. Številka je posvečena spomenu akademika prof. dr. Ferda Gestrina, pionirskega, vsestranskega in plodnega raziskovalca slovenske preteklosti, dolgoletnega zavzetega predsednika oz. člana znanstvenega sveta Inštituta ter odgovornega urednika revije *Dve domovini / Two Homelands*. Vesel dogodek pa je desetletnica izhajanja omenjene revije, ki ji je posvečen uvodni prispevek sedanje glavne urednice dr. Janje Žitnik z zgoščenim pregledom v tem obdobju opravljenega dela.

V zelo bogati in vsebinsko pisani stalni rubriki *Razprave* in članki objavlja takrat še mag. Zvone Žigon (medtem je že doktoriral) predstavitev priseljavanja Slovencev v Venezuelo, kamor jih je v letih 1947–60 prišlo med 550 in 650. V prispevku poudarja povezovalno vlogo tamkajšnjega slovenskega duhovnika nedavno umrlega Janeza Grilca.

Sociolog Avgust Horvat iz Argentine nadaljuje s svojimi prikazi prostovoljnih osnovnošolskih in srednješolskih tečajev med slovenskimi izseljenci v

tej južnoameriški državi. Tokrat predstavlja začetek, razvoj in sedanje stanje srednješolskih tečajev v povojni slovenski emigraciji.

Etnologinja dr. Breda Čebulj Sajko z Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU objavlja prispevek o etnični identiteti prve povojne generacije avstralskih Slovencev, pri čemer jo posebej zanimata vprašanji teoretične opredelitve pojma identitete ter osebno doživljanje razvoja in spreminjanja etnične identitete posameznih avstralskih Slovencev.

Dr. Bogdan Kolar z ljubljanske Teološke fakultete predstavlja dejavnost krajevne »lože« sv. Jožefa št. 148 v Bridgeportu in nato v Fairfieldu, najstarejše podporne in zavarovalne organizacije slovenskih izseljencev v ZDA Kranjsko slovenske katoliške jednote, znane tudi s kratico KSKJ. V tej krajevni organizaciji so prevladovali slovenski priseljenci iz Prekmurja, njihova dejavnost pa ni bila zgolj podporno-zavarovalniške, ampak tudi narodnoohranjevalne in družabne narave.

Naslednji razpravi sta posvečeni slovenskima izseljenkama, ki sta delovali na kulturnem in znanstvenem področju. Irena Milanič z univerze v Trstu predstavlja in analizira literarno delovanje slovenske izseljenke v ZDA Mary Jugg Milek (1909–1982), predvsem njene pesmi, objavljene v letih 1932–43 in knjigo *Immigrant Woman*, objavljeno leta 1976, dr. Igor Maver z ljubljanske Filozofske fakultete pa znanstveno in literarno delo leta 1991 veliko prezgodaj umrle avstralske Slovenke Irene Birsas, predvsem njeno knjigo člankov, esejev in razprav *Slovenians in Australia*, ki je izšla tri leta po smrti avtorice.

Na področje neslovenske izseljenske problematike sodi prispevek Michaela Stammersa, kustosa britanskega pomorskega muzeja Merseyside v Liverpoolu, ki predstavlja, kako so britanski potencialni izseljenci prihajali v stik z informacijami o Novi Zelandiji in možnostih za priseljevanje, ki so se jim tam ponujale.

Naslednje poglavje 10. številke revije je posvečeno objavi prispevkov z okrogle mize Tisk in izseljenstvo, ki so jo na letnem srečanju AEMI – združenja ustanov za proučevanje evropskih migracij – pripravili v Portorožu med 29. 9. in 2. 10. 1999. Objavljeni sta uvodni besedi Knuta Djupedala iz norveškega izseljenskega muzeja iz Ottestada in Adama Walaczeka s krakovskega inštituta Polonia, prispevka sodelavcev Inštituta za slovensko izseljenstvo dr. Drnovška in dr. Žitnikove o tisku in množičnem izseljevanju Slovencev ter o slovenski izseljenski literaturi, periodičnih in drugih publikacijah. Na koncu tega poglavja je objavljena zelo obsežna in zanimiva diskusija, v kateri je z daljšimi ali krajšimi prispevki sodelovalo 10 razpravljalcev, nekateri izmed njih večkrat.

V poglavju revije, namenjenemu objavljanju virov in gradiva, razmišlja dr. Tine T. Kurent, kaj se bo zgodilo z gradivom prof. Henryja Christana, leta 1997 umrlega temeljitega proučevalca življenja in dela Kurentovega strica Louisa Adamiča, oziroma kateri znanstvenik ali ustanova bosta nadaljevala in končala njegovo monografijo o Adamičevem življenju. Kustos Centra za raziskovanje

zgodovine priseljevanja (Immigrant History Research Center – IHRC) na univerzi Minnesota Joel Wurl kratko predstavlja slovensko-ameriško zbirko virov tega centra, Antonio Perotti pa nekoliko obširneje periodični tisk, predvsem časnike italijanskih priseljencev v Francijo med fašističnim obdobjem od 1921 do 1945, ki ga hrani zgodovinski arhiv Informacijskega in študijskega centra mednarodnih migracij v Parizu (Centre d' Informations et d' Etudes sur les Migrations Internationales de Paris – CIEMI).

V tokrat zelo obsežni rubriki Poročila in razmišljanja je objavljenih sedem prispevkov o raznih mednarodnih strokovno-znanstvenih srečanjih, ki so se jih udeležili sodelavci Inštituta, poleg tega pa še predstavitev mednarodnih strokovnih in znanstvenih organizacij za proučevanje izseljenskih vprašanj, študijskega obiska pri slovenskih izseljencih prekmurskega porekla v ZDA ter promocije Slovenije, Louisa Adamiča, Ivana Cimermana in Frana Levstika na japonskih staneh interneta. V rubriki knjižnih ocen je predstavljenih 10 novejših publikacij oz. zbirk z delovnega področja Inštituta, med katerimi velja posebej opozoriti na izčrpno oceno Slovenske izseljenske književnosti v treh knjigah urednic dr. Janje Žitnik in dr. Helge Glušič, ki so jo prispevale kar tri ocenjevalke.

Že zgolj na podlagi tega skopega orisa vsebine lahko zaključimo, da prinaša tudi najnovejša, jubilejna deseta številka Dveh domovin / Two Homelands obilje novih in zanimivih raziskovalnih spoznanj, ki niso omejena samo na nekaj strok. Avtorji prispevkov, glede na usmeritev Inštituta obravnavajo predvsem vprašanja slovenskega izseljevanja, ne zanemarjajo pa tudi izseljenskih vprašanj drugih narodov, ki so slovenskim v marsičem sorodna in podobna. Iz vsebine te številke revije lahko poleg drugega lepo razberemo, kako se slovenski raziskovalci izseljenskih vprašanj uspešno vključujejo v mednarodna znanstvenoraziskovalna prizadevanja na tem področju.

Andrej Vovko

MARIJI: Brezjanski romarji. Izbral in uredil Jože Dežman, fotografije Tomaž Lauko, Skriptorij KA, Radovljica, 1999, 303 str.

Sredi poletja, ko se zgrinjajo na Brezje, najbolj priljubljeno slovensko božjo pot trume romarjev in drugih obiskovalcev, je izšla leta 1999 imenitna knjiga s preprostim naslovom Mariji. V njej je Jože Dežman, kustos Gorenjskega muzeja iz Kranja, sicer zgodovinar po izobrazbi, sistemiziral vpise iz romarskih knjig, kamor številni romarji vpisujejo svoje prošnje, zahvale, trenutne intimne prebliske, celo pesmi. Urednik najprej na kratko in pregledno predstavi fenomen romanja in pri tem operira s številkami: Od l. 1800, ko je bila v cerkvi sv. Vida na Breznici postavljena kapelica Marije Pomagaj, je verjetno to Marijino svetišče obiskalo več kot trinajst milijonov romarjev. V